GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicar

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 154. Vinerĭ, 11 (23) Iulie. 1886.

Nou abonamentŭ
la
„Gazeta Transilvaniei“.

Cu 1 Iulie 1886 st. v., s'au începutŭ **unŭ nou abonamentŭ**, la care invitămŭ pe toțĭ onorații amicĭ și sprijinitorĭ ai foiei nóstre.

Prețulŭ Abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:
pe trei lunĭ **3 fl.**
„ șése „ 6 „
„ unŭ anŭ 12 „

Pentru România și străinătate:
pe trei lunĭ **10 francĭ**
„ șése „ **20** „
„ unŭ anŭ **40** „

Abonarea se póte face mai ușorŭ și mai repede prin **mandate postale.**

Abonaților de păn'acum li-se recomandă a însemna pe cuponŭ numĕrulŭ fâșiei sub care au primitŭ ḍiarulŭ.

Domnii ce se vorŭ abona din nou sĕ binevoéscă a scrie adresa lămuritŭ și a arĕta și posta ultimă.

Administrațiunea.

Brașovŭ, 10 Iulie 1886.

Nu le mai iese din capŭ Ungurilorŭ pensionarea generalului Edelsheim și înaintarea generalului Iansky. Ḍiarele oposiționale maghiare anunță, că după ce se va întruni érăși dieta la tómnă, oposițiunea din cameră va întrebuința cea dintâiŭ ocasiune spre a constrînge pe guvernŭ de a se pronunța în afarerea acésta, provocândŭ astfelŭ o discusiune asupra cestiunei militare, care preocupă astăḍĭ așa de multŭ mințile politicilorŭ din capitala ungară.

Caracteristicŭ este, că, pe când organulŭ lui Tisza, „Nemzet“, ar dorì sĕ véḍă odată *sfĕrșită* fatala afacere, oposiționalulŭ „Pesti Naplo“ susține susŭ și tare, că Edelsheim a căḍutŭ din pricina cuvintelorŭ, ce le-a pronunțatŭ Koloman Tisza în dietă asupra lui Ianski și conchide de aicĭ, că Tisza șĭ-a perdutŭ încrederea la corónă și este lăsatŭ în postulŭ sĕu numai din causă, că nu se găsesce altulŭ, care sĕ ia asupra-șĭ garanția pentru esecutarea pactului încheiatŭ cu Austria.

In acéstă afacere se'nțelege că cea mai mare gură o facŭ Independenții. Organulŭ lorŭ de frunte „Egyetértés“, se ocupă și în numĕrulŭ sĕu de Marțĭ de „spiritulŭ tradiționalŭ alŭ armatei“, care pe d-nii Helfy și Iranyi nu-i lasă sĕ dórmă liniștițĭ. Estragemŭ din articululŭ numitei foi unele pasage caracteristice:

„Spiritulŭ tradiționalŭ alŭ armatei — scrie „Egyetértés“ — acéstă neînțelésă absurditate, earășĭ șĭ-a pretinsŭ victima sa. Baronulŭ Edelsheim-Gyulay a căḍutŭ; sêmțulŭ comunŭ alŭ națiunei maghiare a fostŭ lovitŭ cu piciorulŭ, generalulŭ Iansky a fostŭ avansatŭ în modŭ ostentativŭ, în locŭ de-a fi trimisŭ în pensiune, cum i s'a promisŭ lui Tisza.“

„Pe lângă acésta a fostŭ redicatŭ până la ceriu acelŭ spiritŭ tradiționalŭ alŭ armatei, care nu cunósce nicĭ patriă, nicĭ națiune, nicĭ constituțiune, nicĭ virtute cetățenéscă, ci numai credința cătră împĕratulŭ și cătră stégulŭ negru-galbenŭ“.

In timpurile mai vechĭ, când nu era constituționalismŭ, când scopulŭ celŭ mai înaltŭ alŭ armatei era a se ține în frĕu țĕrile singuratice, Lombardia și Veneția tocmai așa, ca celelalte provincii, când soldatulŭ servea doisprеḍece anĭ activŭ și nu era legăturĭ între elŭ și clasa civilă, atuncĭ — ḍice „Egyet“ — putea sĕ fiă unŭ spiritŭ comunŭ, care sĕ însuflețéscă pe aceștĭ soldațĭ.

„Aceste timpurĭ însĕ au dispărutŭ pentru totdéuna. Ințelégă odată acésta soldații atotputernicĭ din Viena...., Pe soldatulŭ de acum nu'lŭ vorŭ însufleți ei niciodată cu visuri și spiritulŭ armatei ḍeu nu-i va face sĕ caute mórtea cu vr'unŭ curagiu eroicŭ. Pe soldatulŭ, care îșĭ petrece viéța în casarmă și pe care îlŭ vorŭ duce deadreptulŭ din casarmă pe câmpulŭ de bătaiă, încă îlŭ vorŭ mai puté înfluința cumva. Dér partea cea mai mare a celorŭ concediațĭ, carĭ au petrecutŭ câțĭva anĭ lângă vatra părintéscă, stândŭ afară de cerculŭ de influință a orĭce spiritŭ militarŭ, participândŭ în viéța publică la luptele politice, luândŭ posițiune și formându-șĭ opiniunea în cestiune ce interesézǎ țéra: nu vorŭ suferi a fi dușĭ încóce și încolo, a fi jertfițĭ pentru una séu alta și a fi tractațĭ astfelŭ, ca simplu nutremêntŭ pentru tunurĭ. Gata vorŭ fi a se lupta și se vorŭ puté însufleți, décă se va tracta de libertatea și de binele patriei lorŭ, dér într'unŭ rĕsboiu ce s'ar purta fără ca ss céră interesele nóstre séu tocmai contra lorŭ, *vorŭ puté face érășĭ nisce esperiințe, ca cele ce le făcură la Koeniggraetz....*“

„....Armata are necesitate de unŭ spiritŭ nou, ca sĕ pótă corespunde chiămărei sale..... Trebue sĕ i se scótă din capŭ acele triste reminiscințe din trecutŭ. Trebue sĕ se facă dintr'însa o *armată națională*, care sĕ stea în serviciulŭ libertății și constituțiunei țĕrii. Astfelŭ se va sci însufleți, va sci sĕ fiă unŭ sprijinŭ corónei și tronului....“

„...Numai când va fi convingerea generală, că armata e cea mai de frunte apĕrătóre a intereselorŭ nóstre, numai atuncĭ se póte aștepta, ca reservistulŭ pe care-lŭ chiamă în rĕsboiŭ dela vatra familiei sale, sĕ se simtă nu ca străinŭ, ci ca fácêndŭ parte din armată.“

„Egyetértés“ continuă prin a ridica nisce grozave acusațiunĭ contra cercurilorŭ mai înalte militare din Viena.

„Aceștĭ ómenĭ rĕi“ (gonoszok) ḍice fóia kossuthistă „voiescŭ sĕ amăréscă țéra, sĕ sădéscă discordia, ca și când i ar fi pĕtrunsŭ vechiulŭ spiritŭ alŭ Camarillei, care a fostŭ desbinatŭ popóre ca sĕ aibă pretecstŭ a interveni și a confișca orĭ-ce constituțiune. Și constituțiunea nóstră „atêrnă numai de unŭ firŭ subțire...“

Aceste pasagie ce se finescŭ cu o apostrofă în contra „slugarnicului Tisza“ suntŭ de ajunsŭ spre a ne arăta ce idei profeséză ḍiarulŭ celŭ mai rĕspânditŭ între Ungurĭ.

Agitărĭ panslaviste contra Serbiei.

Cetimŭ în „Pester Lloyd“

Revelările asupra agitărilorŭ panslaviste contra Serbiei, ce s'au publicatŭ mai alaltăerĭ într'o fóiă renană, parŭ a fi demne de atențiune, întru câtŭ ele arată cum minerii panslaviștĭ lucréză mereu, ca sĕ submineze pretutindenea terenulŭ și sĕ-lŭ prepare pentru planurile lorŭ. Din acele revelărĭ reese, că pretendentulŭ *Karageorgiovicĭ* cu ajutorulŭ emigranțilorŭ sêrbĭ, anume alŭ cunoscutului preotŭ Ghiuricĭ, întréga primăvéră adunase aderențĭ și se afla în urmă în fruntea a vr'o miiă de ómenĭ Muntenegrinĭ, Sêrbĭ espulsațĭ, Bosniacĭ și Herțegovinenĭ, cu carĭ avea sĕ esecute o mișcare în véră contra Serbiei. Factica esecutare a proiectului a fostŭ zădărnicită prin pedecĭ, încă nelămurite; dér cumcă planulŭ a esistatŭ și că în pregătirile sale prosperase cam departe, se póte lua ca faptŭ, și ni s'a confirmatŭ și din altă parte. Temerile așadară, ce s'au nutritŭ în Belgradŭ de uneltirile agitătóre ale pretendentului Karageorgiovicĭ, se dovedescŭ acum ca întemeiate și amŭ dori sĕ vedemŭ cum „Glas. Zernagorza,« care în ultimile sale enunciațiunĭ a acentuatŭ cu atâta emfasă lealitatea Muntenegrului în cestiunĭ internaționale, va apĕra atitudinea guvernului sĕu și cum va justifica, că se uneltesce formalŭ sub ochii prințului Neculae și se facŭ conjurațiunĭ contra ordinei esistente într'unŭ statŭ amicŭ și în contra dinastiei legitime ce domnesce acolo.

Se vede că „P. H.“ a uitatŭ, că guvernulŭ muntenegrénŭ a declaratŭ prin „Glas Zernagorza,“ că e tréba prințului Karageorgiovicĭ ce face elŭ de sine, destulŭ că guvernulŭ nu s'amestecă.

Protestărĭ contra Monseniorelui Palma.

Cu ocasiunea postului mare, archiepiscopulŭ catolicŭ din Bucurescĭ Mr. *Palma* a adresatŭ poporenilorŭ sĕi o scrisóre pastorală, în care ḍicea între altele, că *adevĕrata religie e cea catolică* și adaugă:

„...Insemnămŭ cu bucuriă, cum că în cele patru și jum. milióne de creștinĭ de ritŭ greco-catolicŭ amintițĭ, se cuprinde peste unu și jum. milionŭ de Românĭ din Ardélŭ, carĭ în douĕ secule s'au unitŭ cu noi *prin legăturile aceleașĭ credințe*“.

»Adresându-se cătră Roma cea mărită, vechia lorŭ mamă și *centrulŭ unității catolice*, Românii primiră dela dênsa o adevĕrată avuțiă de cultură și de sciință, care aduse apoi unŭ folosŭ și în partea de dincóce a munțilorŭ...«

»Intr'adevĕrŭ, cei învĕțațĭ cunoscŭ prea bine însemnatulŭ contingentŭ ce au adusŭ la reînviarea literaturei și a culturei românescĭ lucrările scóse la lumină de Românii *catolicĭ* din Ardélŭ ..“

Acéstă pastorală a ridicatŭ furtunĭ în presa din România, atâtŭ în cea guvernamentală câtŭ și în cea oposițională, acusândŭ pe Mr. Palma, că face propagandă catolică subminândŭ religia ortodoxă.

„*Voința Națională*“ (guv.) ḍice: »Pastorala lovesce indirectŭ în religia poporului românŭ. Religia catolică îșĭ bate jocŭ de sciință îndrăsnindŭ sĕ proclame infalibilitatea *personală* a unui omŭ, a Papei. Dér mai îndrăsnețŭ lucru din partea religiei catolice e, că într'o țéră străină, unde e *tolerată*, devine agresivă. Bunătatea și răbdarea Românului însĕ póte sĕ aibă o margine. Poporulŭ românŭ, *tolerant per excellentiam*, fiindŭ atacatŭ va sci sĕ rĕspundă. Representanții catolicismului sĕ'șĭ modereze zelulŭ proselitismului, décă nu voescŭ sĕ pérdă ceea ce au. Afirmarea pastoralei, că *redeșteptarea simțĕmêntului naționalŭ la Românĭ este datoritŭ bisericei catolice, anume prin cea unită din Transilvania*, e unŭ flagrantŭ neadevĕrŭ... Décă prin biserica unită din Transilvania s'a favorisatŭ întru câtva renașterea *culturei* la Românĭ, prin primirea lorŭ în școlele catolice, acésta s'a făcutŭ *în contra voinței și a scopurilorŭ catolice*. La ce tindea biserica catolică prin unirea Românilorŭ cu dênsa? La deșteptarea naționalității acestora? Este chiar ridiculŭ a o presupune. Voia sĕ mai câștige unŭ poporŭ muncitorŭ între închinătoriĭ sĕĭ, din care sĕ'șĭ sporéscă veniturile....

Bisericei noastre ortodocse, celŭ puținŭ acestŭ pĕcatŭ nu i se póte pune în socotélă, de a fi voitŭ sĕ acapareze consciințele pentru a stórce avuțiile. *Ea a fostŭ totdéuna sĕracă și sĕracĭ suntŭ representanții ei....* Incă odată sfătuimŭ pe Mr. Palma sĕ fiă mai moderatŭ în zelulŭ sĕu pentru religia ce represintă, pentru ca nu prin unŭ excesŭ, ce nu este nicĭ la loculŭ lui, sĕ dauneze mai multŭ decâtŭ sĕ foloséscă causei pe care o slujeșce.“

„*Telegrafulŭ*“ (guv.) scrie: »O spunemŭ limpede: pré sânția sa arhiepiscopulŭ Paulŭ Iosefŭ face propagandă pentru *convertirea la catolicismŭ a creștinilorŭ ortodocșĭ.* Aprópe e tentatŭ cineva sĕ rîdă, când se gândeșce la așa ceva; când se mai găsescŭ poporațiunĭ necreștine, când pe globŭ se mai află atâtea milióne de suflete carĭ nu mărturisescŭ în Cristosŭ, prelații bisericei apusene nu găsescŭ ceva mai bunŭ de făcutŭ, decâtŭ sĕ dispute unei bisericĭ surorĭ pe credincioșii sĕi! Acésta nu e în spiritulŭ învĕțăturilorŭ lui Cristosŭ, care nu binecuvênta niciodată pe cei ce visau la mărirĭ, ci tocmai pe smerițĭ îi iubea. Nu voimŭ sĕ mai vorbimŭ de superioritatea bisericei nóstre, care se împacă atâtŭ de bine cu pornirile societății moderne. Biserica ortodocsă română nicĭ o dată n'a putută nasce o instituțiune ca *Sfânta (!) Inchisiție*, nicĭ nu s'a gânditŭ vr'o dată sĕ censureze și sĕ puie la *index* cărțile carĭ nu placŭ unui consistoriu ruginitŭ. Amŭ mai putea spune, că șefulŭ administrativŭ alŭ bisericei nóstre nicĭ odată n'a pretinsŭ la *infalibilitate*, ca Papii dela Roma. Arhiepiscopulŭ *Paulŭ Iosefŭ Palma a făcutŭ o greșală, care nu*

trebue sĕ se mai repete. E destulŭ câmpŭ de activitate aiurea pentru biserica apusénă; spre acolo sĕ'şi îndrepte privirile prea sântulŭ archiepiscopŭ, ér pe noi sĕ ne lase în credinţa strămoşilorŭ noştri: credinţă, cu care ei au isbutitŭ sĕ opuie zidŭ păgânilorŭ."

„Românulŭ" (opos.) scrie: „Credemŭ şi afirmămŭ că Monseniorele Palma, că pastorala sa adĭ la ordinea dilei în tótă presa română, n'a conoscutŭ nicĭ bine nicĭ deplinŭ gradulŭ de cunoscinţe istorice pe carĭ Românii, fără apostolica bine-cuvêntare a Sanctităţei sale Papa de la Roma, le au despre istoria patriei lorŭ, precum şi despre curentele de civilisaţiune carĭ, p'icĭ pe colea, la diferite epoce, au brăsdatŭ prin ţĕrile române. Şinca dice, că unirea »numai popilorŭ folositóre a fostŭ," ér Papiu Ilarianŭ o numesce »fatala unire.« Mediteză, Monseniore, pe Georgiu Şincai, alŭ Daciei Muratori; în el, Eminenţa Ta, care despicĭ cu artă firulŭ teologicŭ în patru, vei vedea că *legăturile aceleiaşi credinţe* nu suntŭ de o potrivă în consecinţe cu "cele patru puncte" ale unirei fatale«. Citéscă Eminenţia Ta scrierile lui Petru Maiorŭ, lui Samuelŭ Klein şi érăşĭ, şi mereu, şi fără încetare „Cronica« cea neperitóre a lui Georgiu Sincai, şi se va convinge că Românii Uniţĭ nu priveau în România decâtŭ Columna Traiană, ér nu *centrulŭ unităţii catolice*... Citesce, Monseniore, citesce adevĕratele fântânĭ istorice ale Româniloră din Dacia şi te vei convinge, sunt sigurŭ, că décă ei datorescŭ multe mândre şi falnice lucrurĭ Romei Traiane, apoi catolicismului Romei papale Românii nu 'i datorescŭ *nicĭ măcarŭ o tufă de Veneţia."*

Intr'unŭ altŭ articulŭ »Românulŭ" încheiă astfelŭ: „Când Monseniorele Palma va uita, că nu e în ţéra Eminenţiei Sale, ba încă se va crede cu totulŭ şi cu totulŭ în patria sa şi prin urmare, ca orĭce episcopŭ catolicŭ din tóte timpurile şi din tóte ţĕrile, ar căuta în astă ţéră sĕ alieze *spiritualulŭ* cu *timpuralulŭ*, în vederea *terestrului*; când adică, pe lângă argumentele de teologiă pură şi de casuistică şi mai pură, va aduce şi argumente şi intenţiunĭ de felulŭ celorŭ coprinse în pastorala trecutelorŭ paresimĭ, Monseniorele Paul-Iosefŭ Palma va întâlni în contră-i nu numai pe succesorii lui Varlaam alŭ Moldovei şi lui Theodosiu alŭ Munteniei, ci pe toţĭ Românii.

„România" (opos.) după ce arată că de multŭ a atrasŭ atenţiunea asupra propagandei catolice, dér că prelaţii românĭ n'au găsitŭ cu cale sĕ 'i pună stavilă mai de timpuriu, se adreséză cătră archiepiscopulŭ catolicŭ dicêndŭ: „Nu cu ingratudine şi cu tendinţe sediţióse, Monseniore Palma, se cade a se rĕspunde unei toleranţe şi unei ospitalităţĭ atâtŭ de generóse ca aceea a Românilorŭ pentru a nu aduce pe Românĭ în stare a se căi într'o di de dărnicia lorŭ!«

„Epoca" scrie între altele: »Superioritatea dogmatică a credinţei ortodoxe asupra bisericei papale e fórte lesne de susţinutŭ, pentru că toţĭ doctorii creştinătăţei, între carĭ o mulţime de clericĭ apusenĭ, au demonstratŭ într'unŭ chipŭ neîndoiosŭ adevĕrulŭ confesiunei rĕsăritene din tóte punctele de vedere teologico canonice. Ér biserica papală continuă a'şĭ întinde domnia asupra lumei, în puterea admirabilei séle organisaţiunĭ şi mai presusŭ de tóte, în puterea mijlócelorŭ nesecate, ce isvórescŭ din legiunile nenumĕrate ale clerului sĕu. Partea cea mai însemnată a scrisórei Prelatului Latinŭ este fără îndoiélă aceea unde desvoltă cu mare ostenélă o ideiă cu totulŭ nouă şi până acum neauzită, dér împodobită şi susţinută cu unŭ mare talentŭ şi cu argumente bine alese pentru a face o impresiune măgulitóre asupra unorŭ spirite nepregătite, adică că cultura şi deşteptarea simţului naţionalŭ a venitŭ în România dela Românii Uniţĭ din Transilvania. Acolo este tótă puterea, totŭ miedulŭ scrisórei Arhiereului Latinŭ. Cu o dialectică rară, voeşce sĕ deducă din *latinitatea de origină* a poporului românŭ necesitatea unei *latinităţĭ de credinţă*, aducêndŭ astfelŭ o perpetuă confusiă între aceste două latinităţĭ, *atâtŭ de deosebite în realitate*, şi neavêndŭ nimicŭ a face una cu alta, pentru mai lesne amăgire a unui felŭ de simţŭ patrioticŭ greşitŭ. Biserica nu există în virtutea unei constituţii umane trecĕtóre ca omulŭ, ea este o instituţiă divină, este temelia primordială a societăţilorŭ umane. Religiunea ortodoxă nu există în România în virtutea voinţei legiuitorului din 1866. Ea este aci acasă la dênsa. Ea a descălecatŭ aceste ţĕrĭ, deşteptândŭ unŭ Radu Negru, unŭ Dragoşŭ, unŭ Bogdanŭ. Ea a însufleţitŭ pe unŭ Mircea, unŭ Alecsandru celŭ bunŭ, unŭ Stefanŭ, unŭ Mihaiu în luptele lorŭ pentru neamulŭ românescŭ şi pentru creştinătate. Ea a făcutŭ ca unŭ Constantinŭ Brâncoveanu sĕ 'şĭ jertféscă viéţa şi copii pentru lege şi moşiă. Ea a întăritŭ pe unŭ Grigorie Ghica la ceasulŭ martirului. Ea ne-a scăpatŭ în trecutŭ, ea ne va scăpa şi în viitorŭ de asuprirea liftelorŭ streine."

In faţa atitudinei pressei, Archiepiscopulŭ şi Metropolitulŭ Ungro-Vlahiei şi primatŭ alŭ României, *Calinicŭ Miclescu*, a adresatŭ poporului o pastorală, în care dice:

„Nimicŭ mai laudabilŭ, decâtŭ faptulŭ unui îndreptătorŭ alŭ cuvêntului adevĕrului, care caută sĕ propage principiile salutare ale creştinismului, şi sĕ convingă pe credincioşii sĕi, că mântuirea stă în tăria credinţei. Noi n'amŭ avea nimicŭ de disŭ în acéstă privinţă, căcĭ nu ne este datŭ a ne amesteca în conducerea turmei încredinţate păstoriei Monseniorului Palma. Dér nu putemŭ trece cu vederea acele puncte ale epistolei menţionate, în care se atingŭ interese ale bisericei ortodocse române.

»Pentru a întări pe credincioşii bisericei Papale din România, Monseniorele Palma a credutŭ de cuviinţă, nu numai a lăuda în modŭ escesivŭ biserica latină, ci a o arăta creştinilorŭ, ca singura biserică adevĕrată, ca singura biserică întemeiată pe base solide, fiindcă este întemeiată de apostolulŭ Petru; de unde se deduce, că tóte celelalte bisericĭ, carĭ nu recunoscŭ acéstă supremaţiă şi dominaţiune, se află în rĕtăcire, suntŭ depărtate de adevĕrata credinţă, şi prin urmare nu potŭ da mântuirea credincioşilorŭ lorŭ. Pentru a susţiné aceste aserţiunĭ, Monseniorele Palma se sprigine pe argumentele cunoscute ale bisericei latine, despre vocaţiunea şi ântâietatea apostolului Petru la Episcopatulŭ Romei şi despre supremaţia Papei.« Aci pastorola combate pe Mr. Palma, cu argumente din istoria bisericéscă, apoi continuă:

Dér adevĕrurile şi faptele se sdruncină încă mai tare, când Monseniorele *Palma*, pentru a întări în credinţă turma sa cea duhovnicéscă, *susţine că cultura şi deşteptarea simţĕmêntului naţionalŭ în România a venitŭ dela biserica catolică prin Uniţii din Transilvania.* Aserţiunea acésta o este dovadă, că Monseniorele Palma nu cunósce istoria românéscă, şi numai de aceea a pututŭ înainta lucrurĭ, carĭ nu corĕspundŭ cu faptele istoriei. Adevĕrulŭ netăgăduitŭ şi care lucesce cu tăriă, este, că biserica ortodocsă a fostŭ totdéuna pentru Românĭ scutulŭ celŭ mai putermicŭ alŭ naţionalităţii, că Românii ortodocsĭ au stătutŭ ei cei întâiu pieptŭ cotropirei Europei de cătră Musulmanĭ, apărândŭ cu vitejiă credinţa creştinéscă, moşia şi naţionalitatea lorŭ; că limba românéscă în biserica ortodocsă şi prin acéstă biserică s'a ridicatŭ; că chiar în seculŭ actualŭ biserica ortodocsă a fostŭ şi este România în fruntea tuturorŭ mişcărilorŭ naţionale. De aceea şi Românii au ţinutŭ şi ţinŭ la neatârnarea naţională. De aceea recunóscerea acestei neatârnărĭ de cătră tóte bisericele ortodocse, a fostŭ aclamată dela o margine a ţĕrei la cealaltă cu viuă bucuriă. De aceea acestŭ mare actŭ s'a consideratŭ de biserica ortodocsă română ca una din faptele cele mai de căpeteniă a domniei gloriose a pré iubitului nostru rege Carolŭ I.. Monseniorele Palma ar face bine, sĕ-şi aducă aminte că biserica latină a trăitŭ şi trăesce în România nesupĕrată de nimenĭ, numai graţiă spiritului de toleranţă adevĕratŭ creştinéscă, a creştinilorŭ ortodocsĭ.«

In numĕrulŭ de mâne vomŭ pulbica unŭ articulŭ, ce ni-lŭ trimite d-lŭ Dumitru *Radu*, preotŭ românŭ unitŭ, doctorŭ în filosofiă şi în teologiă, care de câtva timpŭ se află ataşatŭ pe lângă arhiepiscopia latină din Bucurescĭ. Articulŭ prin care întêmpină atacurile îndreptate de pressa din România contra Monseniorelui Palma.

Prigonirea limbei românc.

Dămŭ locŭ adĭ actelorŭ privitóre la deştituirea primarului romăuŭ din Şieu:Odorheiu, comitatulŭ Solnocŭ-Dobêca, din motivŭ că nu cunósce limba maghiară, căcĭ celalaltŭ motivŭ este trasŭ de pĕrŭ şi nu póte justifica o asemenea procedere.

Etă decisiunea viceşpanului în limba maghiară originală:

Szolnok-Dobokamegye alispánja.

3435. – 1886. sz.

Szolnok-Dobokamegye alispánjától Kupsa János s.-udvarhelyi községí biró ellen Szénási András és társa által emelt panasz folytán a bethleni járás szolgabirájának 3761.—1885 sz. végzésével, valamint a 1265/1885. alisp. sz. végzéssel hivatalbol elrendelt fegyelmi vizsgálat eredményében a megyei tisztügyész véleményének bevétele után következoleg.

határozott:

Kupsa János községi biró az 1876. éví V. t. 18. §-nak a). pontja szerint minősülő és sulyosabb beszámintős alá es kötelességszegés és szolgálati képtelenség fegyelmi vétségében vétkesnek s ezért az idézett törvény 23. §. b., pontja alapján hivatalvesztésre itéltetik. —

Mert

Tanuk vallomásával van igazolva, hogy a mult év nyarán a s. udvarhelyi határon nagy mérvben elharapódzott zug legeltetést vett vendelet daczára is elmulasztotta megakadályozni s a tetteseket hivatalbol üldözendő cselekményük megtorlása végett feljelenter; és mert beismeréssel van igazolva, hogy az állam hivatalos nyelvét nem birja, e nélkül pedig hivatalával járó kötelességeit megvárható pontossággal teljesiteni képes nem lehet.

Miröl azon figyelmeztetéssel értesitem, miszerint jogában ezen határozatom ellen a véteitől számitott 8 nap alatt felebbezéssel élni. —

Deésen, 1882. márcz. 13-án.

S. Szarvadi
kir. tanácsos alispán.

Etă şi recursulŭ primarului românŭ:

Ilustrului Domnŭ Paulŭ Szarvadi, consiliarŭ reg. vicecomitele municipiului Solnocŭ-Dobêcei în Deeşiu.

Recursulŭ judelui comunalŭ locuitorŭ în Şieu-Odorheiu Ioanŭ Cupşia, prin advocătulŭ Augustŭ Munteanu în Deşiu, în contra otărîrei aduse în 13 Martie 1886 Nr 3435 în causă disciplinară.

Ilustre Consiliarŭ Regescŭ, Domnule Vicecomite!

In contra decisiunei din 13 Martie a. c. Nr. 3435-1886 însinuezŭ *recursŭ* din următórele motive:

In ordinea escepţiunilorŭ mele la propunerea procurorului mĭ-am luatŭ voiă a arăta, că în respectulŭ impedecărei abaterilorŭ de prevaricaţiune a ţarinei nu cade în sarcina mea nicĭ o negligenţă, şi în totŭ casulŭ nu în aşa gradŭ, care sĕ atragă după sine pedépsa cea mai mare, ce e mĕsurată asupra mea.

In anulŭ trecutŭ a fostŭ sêmţită în tótă ţéra lipsa de nutreţŭ şi păşinne;

Pretutindenea au fostŭ mai multe abaterile pentru păşiune, ca de altădată.

Eu am avutŭ şi alte îndatorirĭ de primariu, carĭ au pretinsŭ totŭ têmpulŭ meu, nicĭ nu se ţine de datorinţele mele, ca eu sĕ împlinescŭ afacerile păditorului de câmpŭ.

Dér de a obvenitŭ pagubă, aceea am preţuit'o, şi în mai multe nopţĭ am mersŭ prin ţarină spre controlarea părinţilorŭ ei, şi ajutorarea acelora, ceea ce e doveditŭ cu actele de învestigare.

Ca sĕ fi datŭ órĭ şi cine plânsóre, fără ca sĕ fi primitŭ satisfacţiune, casŭ ca acesta n'a obvenitŭ.

Incâtŭ privesce a doua parte a decisiunii *nesciinţa limbei oficióse a statului*, aceea nu posede basă legală.

E durerosŭ, că nu sciu vorbi în limba oficiosă, acuma'sŭ omŭ bĕtrânŭ, — spre învĕţarea limbei neputinciosŭ, — nu trăescŭ în astfelŭ de cercŭ, care sĕ fiă potrivitŭ pentru învĕţarea limbei maghiare, de órece în ţinutulŭ nostru nu mulţĭ o vorbescŭ şi dintre vechii locuitorĭ ai comunei nóstre nimenĭ; suntŭ câteva familii maghiare lucrătorĭ de pămêntŭ, da şi aceştia vorbescŭ numai românesce.

Articlulŭ de lege V. din an. 1876 la care se provócă decisiunea vătĕmătóre nu înşiră între abaterile disciplinare nesciinţa limbei maghiare.

Legea despre regularea comunelorŭ nu prescrie, că numai acela póte fi primarŭ comunalŭ, care scie unguresce.

O atare disposiţiune a legei nicĭ nu ar fi esecutabilă, căcĭ multe comune suntŭ în statulŭ ungarŭ, unde nime nu scie unguresce.

In înţelesulŭ legei comunale oficialŭ de primarŭ este o datoriă cetăţenéscă şi totŭ cetăţenulŭ statului este datorŭ sub pedépsă alŭ primi.

Intre acele cause, care eschidŭ pe órecine dela ocuparea oficiului de primarĭ, nesciinţa limbei unguresci nu e înşirată.

Precând de altă parte în înţelesulŭ articulului de lege XLIV din anulŭ 1868 fiecare cetăţénŭ alŭ statului, orĭcărei naţionalitate sĕ aparţină, e egalŭ îndreptăţitŭ.

Nu e scopulŭ acestei apelaţiunĭ respectuóse de a tracta întrebărĭ de dreptulŭ publicŭ, orĭ cestiunĭ politice.

'Mĭ iau însĕ voiă a accentua acele disposiţiunĭ a articlului de lege XLIV din 1868, în a cărora esenţă lovesce decisiunea apelată.

Limba oficiosă a Statului în comunele acestea nu e limba obligată de folosire, pentru că după § 20 alŭ legei citate representanţele comunale singure işĭ alegŭ limba de afacere.

Şi după § 22 alŭ aceleiaşĭ legĭ comuna la jurisdicţiunea propriă, la comunele aceleia, ba şi în scrisorile ce le adreseză guvernului statului póte folosi limba administraţiunei sale.

Legile ţĕrii însĕ pe basa articlului citatŭ § 1 suntŭ a se estrăda şi în limba locuitorilorŭ ţĕrei de naţionalitate nemaghiară, — şi astfelŭ nu esistă nicĭ o pedecă legală, ca sĕ nu pótă fi cetăţénulŭ onestŭ alŭ statului şi fără cunoscinţa limbei maghiare jude comunalŭ.

Disposiţiunea aceea plină de rigóre a comitatului, ca sĕ se alegă de primarŭ comunalŭ numai omŭ cunoscĕtorŭ alŭ limbei maghiare, nicĭ nu s'ar putea efeptui în totŭ comitatulŭ, *fiindcă suntŭ comune, în carĭ nu locuesce nicĭ unŭ omŭ, care vorbesce unguresce.*

Dér afară de acésta primăria satului nu constă singurŭ din primarulŭ, ci şi sub-primarulŭ şi juraţii încă suntŭ membrii ei, — şi décă ocârmuirea comitatului vré sĕ fiă consecventă, nu numai pe primarulŭ, ci şi pe subprimarulŭ şi pe juraţĭ, pe perceptorii comunalĭ — şi în casulŭ estremŭ pe toţĭ cetăţenii statului, carĭ au dreptŭ de alegere, trebue sĕ-i pedepsésca pentru acelŭ pĕcatŭ oribilŭ, că nu sciu unguresce.

Şi décă procedêndŭ astfelŭ nu numai greşesce în contra articlului de lege cardinală XLIV—1868, ci greşesce în potriva drepturilorŭ generale ale omului, când pedepsesce pe poporulŭ străbunŭ alŭ ţĕrei pentru aceea, că din întêmplare se trage dela părinţĭ nemaghiarĭ.

O astfelŭ de procedură a guvernului din comitatŭ nu e potrivită, ca sĕ susţină înţelegerea pacĭnică între popórele de diferite limbĭ ale patriei, ba faţă cu legile pentru naţionalitate, carĭ au valóre juridică, suntŭ în stare a sgudui sêmţulŭ de dreptŭ alŭ locuitorilorŭ.

In casurĭ ca acestea fără voiă ne vine aminte lupulŭ din poveste, care a sfêrticatŭ pe mieluşelulŭ asemenea nu fără óreşcare titlu de dreptŭ la aparinţă.

Legislatorulŭ póte sĕ facă legĭ şi din respecte politice, déră celŭ ce împlinesce legea e datorŭ a o aplica onestŭ în înţelesulŭ legei şi într'unŭ statŭ de dreptŭ nu este permisŭ a se abate dela aceea.

Pănă când art. de lege XLIV din 1868 stă în putere, suntŭ datóre autorităţile alŭ onora şi ţiné în vigóre.

Nu şe póte basa ordinaţiunea vicecomitelui despre cunoscinţa limbei primarilorŭ comunalĭ pe § 7 articlulŭ legei despre egala îndreptăţire a naţionalităţilorŭ, deórece décă trebue acestŭ articlu de lege esecutatŭ consecventŭ, în acestŭ casŭ primarulŭ comunŭ nu numai unguresce şi românesce, ci nesmintitŭ trebue sĕ scie şi nemţesce, pentru că deosebitŭ în comunele învecinate cu municipiulŭ Bistriţa-Năsĕudului suntŭ mulţĭ nemţĭ, ba încă undei şi unde lucrătorĭ italianĭ, francesĭ şi slavĭ aşedaţĭ ca lucrătorĭ de pădurĭ. Tuturorŭ pretensiunilorŭ limbistice nu póte sĕ satisfacă bietulŭ primarŭ

Au trecutŭ 14 anĭ deja, de când sunt nentreruptŭ primarulŭ comunei, de atuncĭ legea despre egala îndreptă-

ţire naţională nu s'a schimbatŭ, décă am fostŭ capabilŭ a purta 14 anĭ acestŭ oficiu, acum procopsitŭ prin îndelungatulŭ serviciu, am mai multă deprindere, nu se póte afirma despre mine cu destulŭ temeiu, că sunt neaptŭ.

Nu mĕ legŭ de acestŭ oficiu, care şi de altmintrelea nu asigură venitulŭ de lipsă pentru susţinerea vieţii, şi de altă parte este îngreunătorŭ pentru că în imprejurările vitrege presente se recere mare putere şi influinţă morală, ca judele satului sĕ pótă împăca interesele şi averea concetăţeniloru sĕi faţă cu pretensiunile diregătoriilorŭ;

Dér décă în 14 anĭ am pututŭ împlini loculŭ meu cu cinste şi omeniă, décă în timpulŭ acesta am pututŭ câştiga îndestulirea mai mărilorŭ mei, şi décă în timpulŭ acesta destulŭ de îndelungatŭ, am fostŭ în stare a conduce lucrurile satului emenesce, nu mi-ar iplăcé sĕ mĕ despartŭ acuma după acestŭ trecutŭ împlinitŭ cu omeniă, cu ruşine de oficiu.

Singurŭ aşĭ fi abdisŭ de oficiulŭ meu, décă în comună ar fi precumpănitorĭ locuitorii de limba maghiară, cu carĭ nu mĕ potŭ înţelege, dér *fiindcă de aceştia nu suntŭ în satŭ*, carĭ n'ar sci românesce, şi de altă parte — notariulŭ e ungurŭ, care corespunde unguresce cu autorităţile şi care cu acei locuitorĭ, carĭ vorbescŭ unguresce, în acea limbă vorbesce, — şi aşa tuturora se face destulŭ în privinţa limbei; credeam ce legea concede, ba înpune in urmarea cererei alegĕtorilorŭ comunalĭ, sĕ-mĭ continuesŭ datorinţa de primariu. —

In fine sĕ'mĭ fiă permisŭ a observa, că *nimenĭ nu s'a aflatŭ ên comună ofensatŭ prin aceea, că eu nu sciu vorbi unguresce, şi din acestŭ motivŭ nimenĭ nu s'a jeluitŭ.* —

In urma tuturorŭ acestora prin advocatulŭ meu justificatŭ cu plen potenţă de sub *A.*, mĕ rogŭ cu stimă de onorabila Comisiune administrativă disciplinară, că modificândŭ decisiunea ilustrului Viceşpanŭ din 13 Martie 1886 Nr. 3435, se binevoéscă a mĕ absolva de sub abaterea disciplinară, ce mi se împută, şi de sub pedépsa, ce mi s'a mĕsuratŭ. —

In 15 Aprilie 1886.

Ioanŭ Cupşia.

Acestŭ recursŭ l'a respinsŭ comisiunea administrativă presidată de prefectulŭ „de modelŭ" Bánffy în şedinţa dela 16 Maiŭ a. c. lăsândŭ în vigóre hotărîrea nedréptă şi nebasată a viceşpanului."

SCIRILE DILEI.

S'a cătrănitŭ „Szek. Nemz." din causă că guvernulŭ *României* ar pune pedecĭ cetăţenilorŭ românĭ, ca sĕ nu pótă cerceta băile ungurescĭ. Unŭ asemenea casŭ ne aduce acestŭ diarŭ despre o femeiă din Bucurescĭ, care — după cum dice elŭ — de mai mulţĭ anĭ s'a obicĭnuitŭ a cerceta băile ungurescĭ. A voitŭ sĕ vină şi de astădată; a cerutŭ paşaportulŭ necesarŭ, dér i s'a refusatŭ dela locurile competente, dicêndŭ, că se află în România destulŭ de bune băi, folosésca-le acelea. Numai cu mare greutate i-a succesŭ acestei femei ca sĕ-şĭ capete paşaportŭ. „Kolozs. Köz.« reproducêndŭ acéstă scire sub titlulŭ »Valachii patrioţĭ« adauge: „Dela băile sĕcuescĭ lipsescŭ în mare parte óspeţii din România, dér acésta nu este întru atâta spre scăderea Sĕcuilorŭ, câtŭ mai vîrtosŭ spre a Românilorŭ, căcĭ locuitorii „valachĭ" din Vălcele (Elöpatak) şi din aşa disa „Hete« mai vîrtosŭ dela óspeţii băilorŭ îşĭ câştigau pânea lorŭ." — Noi amŭ spusŭ după foile din România, că şicanele cu paşaportulŭ suntŭ neadevĕrurĭ. Cei din România au declaratŭ că i-a scârbitŭ şovinismulŭ ungurescŭ. Câtŭ pentru suferinţe, pe lângă Românĭ suferŭ mai multŭ Sĕcuii.

—x—

„Bud. Tagbl.« încă imputa dilele trecute, că guvernulŭ românŭ face greutăţĭ acelora, carĭ cerŭ paşapórte pentru *băile de aicĭ*. Acum declară numitulŭ diarŭ, că óspeţii streinĭ suntŭ întêmpinaţĭ cu puţină prevenire. »In multe locurĭ, ómenii nostri privescŭ óspeţilorŭ peste umerĭ şi în ceea ce privesce raporturile sociale nicĭ habarŭ nu au de ele, ba s'au ivitŭ casurĭ, că au fostŭ directŭ respinşĭ. Unŭ óspe însĕ nu concede de două orĭ aşa ceva, şi de altădată se feresce a mai cerceta unŭ locŭ unde se consideră simplu numai de unŭ obiectŭ bunŭ de exploatatŭ, fără de a fi împărtăşitŭ de acele considerărĭ, pe care le pretinde orĭce omŭ dintr'o societate şi de o posiţiă mai bună. Acésta a fostŭ şi causa, pentru care óspeţii românĭ n'au mai venitŭ la băile din Mehadia. Din patriotismŭ rĕu înţelesŭ atâtea pedecĭ li s'au făcutŭ acestora, până ce ne-amŭ pomenitŭ că aceia, carĭ ne erau cei mai aderenţĭ şi splendidĭ óspeţĭ, nu mai vinŭ la noi."

—x—

Ministrulŭ *Trefort* a ordonatŭ, ca anuarulŭ universităţii şi planulŭ de învĕţămêntŭ pe viitorŭ sĕ se tipărésca nu numai în limba maghiară, ci şi în cea latină şi sĕ se trimétă în streinătate. — O nouă dovadă pentru streinătate, câtŭ de scârbosŭ a ajunsŭ a fi şovinismulŭ ungurescŭ. Şovinismulŭ atâtŭ l'a orbitŭ pe ministru-ordonanţă, încâtŭ n'a găsitŭ o limbă viiă „mai lăţită," decâtŭ pe cea ungurésca, dér pe care o pórtă'n spinare în streinătate rĕposata latină. Care e mai mórtă din aceste două?

—x—

Cu câtă conscienţiositate se procede în Ungaria la înscrierea alegĕtorilorŭ ne arată împrejurarea, că în *Aradŭ* a trebuitŭ sĕ se facă peste 100 de reclamărĭ, ér în *Debriţinŭ* numĕrulŭ reclamărilorŭ contra neîndreptăţirilorŭ comise se sue la considerabila sumă de 500.

—x—

Intr'o corespondenţă din *Bulgaria* ce a primit'o »Telegrafulŭ« din Bucurescĭ, între altele cetimŭ: „Cestiunea emigraţiunei ne preocupă. Sutimĭ de familii muntenegrene năvălescŭ pe teritoriulŭ nostru. Acéstă poporaţiune nouă întrândŭ în sînulŭ naţiunei ne îngrijesce, deórece caracterulŭ Muntenegreanului greu sĕ împacă cu alŭ nostru. Asemenea suntemŭ şi în contra emigraţiunii elementelorŭ române. Satele române, care le avemŭ nu se asimiléză de locŭ cu noi, ba chiar din contră *Bulgarii* de prin jurulŭ acestorŭ sate *sĕ romaniséză*. Acéstă cestiune preocupă în momentulŭ de faţă opinia publică." Acelaşĭ lucru se întêmplă şi în Serbia, unde suntŭ la trei sute de mii de Românĭ.

—x—

»Fóia ordinaţiunilorŭ armatei« din *Viena* publică o *circulară-ordonanţă*, care dice, că *întrebuinţarea musicilorŭ militare*, în afară de serviciu, la locurĭ publice numai cu condiţiunea sĕ se permită, ca în tóte împrejurările ele sĕ'şĭ păstreze caracterulŭ unei instituţiunĭ militare; şi la festivităţĭ séu demonstraţiunĭ cu *tendinţă politică* sĕ nu ia parte; locurile sĕ corespundă vadei militare. Participarea lorŭ la procesiunĭ festive nemilitare e împreunată numai cu încuviinţarea ministerului comunŭ de rĕsboiu; întrebuinţarea lorŭ în afară de serviciu o încuviinţéză comandantulŭ regimentului. In afară de ţinutulŭ de serviciu alŭ unei staţiunĭ, întrebuinţarea lorŭ o încuviinţéză comanda teritorială militară, în afară de ţinutulŭ teritorialŭ militarŭ ministerulŭ comunŭ de rĕsboiu. Şefii musicelorŭ nu potŭ apăré pe afişe. La producţiunĭ ale musicelorŭ militare în locurĭ publice se esecută numai bucăţile musicale aprobate de comandantulŭ regimentului. In teatre au sĕ cânte numai în orhestru sub conducerea propriului ei şefŭ; pe scenă la representaţiunĭ teatrale nu e permisŭ sĕ coopereze. Nu le e permisŭ a lua parte la representaţiunĭ teatrale demonstrative séu cu tendinţă politică. Costumarea musicei militare séu a singuraticilorŭ ómenĭ e oprită. Abaterĭ dela aceste prescrierĭ, anume la deosebite festivităţĭ patriotice, se permitŭ numai cu încuviinţarea ministerului comunŭ de resboiu.

—x—

„Revista politică" din Suceava spune, că perderea ce o sufere Bucovina prin încetarea relaţiunilorŭ comerciale cu România se urcă la aprópe *6 milióne.* Unde te întorcĭ nu audĭ decâtŭ plângerĭ. »Intréga Bucovină şi o mare parte a Ardealului, dice numitulŭ diarŭ, va plăti fórte scumpŭ închiderea hotarĕlorŭ nóstre despre România, căcĭ nu mai încape îndoială, că guvernulŭ nostru a cedatŭ presiunei guvernului maghiarŭ.«

—x—

Virgilie *Olteanu* şi Ladislau *Popŭ*, preoţĭ ai diecesei gr. cat. a Gherlei, suntŭ numiţĭ capelanĭ militarĭ cl. II în reservă.

—x—

In comuna *Panatulŭ nou* din comit. Aradului s'a constatatŭ o defraudare de banĭ orfanalĭ în sumă de peste 40,000 fl.

—x—

La esamenulŭ oralŭ de maturitate, care s'a ţinutŭ la 1, 2 şi 3 Iulie la gimn. gr. or. din Suceava, s'au supusŭ numai 7 studenţĭ românĭ. Dintre aceştia 3 au fostŭ aprobaţĭ, éră ceilalţĭ 4 au fostŭ reprobaţĭ câte pe 6 sĕptĕmânĭ.

—x—

Foile ungurescĭ au anunţatŭ dispariţiunea sublocotenentului Nicolau *Stoica de Haţegŭ* dela reg. de infant. 43 din Timişóra. Se presupune că tînĕrulŭ oficerŭ s'a sinucisŭ.

—x—

„Vointa Naţională" comunică, că e vorba sĕ se înfiinţeze anulŭ acesta „*Clubulŭ Carpaţii*" *în România,* după cum suntŭ reuniunile carpatine dela noi.

—x—

„Rĕsboiulŭ" scrie, că prinţii *Ferdinand şi Carolŭ*, nepoţii Regelui României, dintre carĭ unulŭ va fi desemnatŭ ca moştenitorŭ presumtivŭ alŭ tronului României, se dice că vorŭ veni la tómnă în Bucurescĭ, spre a-şĭ face voluntariatulŭ în oştire.

—x—

O societate de acţionarĭ s'a înfiinţatŭ la Focşanĭ, cu scopŭ d'a instala *o fabrică* de postovăriă, flanele, sucmane, iţarĭ, glugĭ şi alte producţiunĭ ce se aduceau păn'acuma dela Braşovŭ, scrie acelaşĭ diarŭ.

—x—

Peter Durmes, notarŭ comunalŭ în comuna *Ghimbavŭ*, falsificândŭ cambii dela institutulŭ de creditŭ din Codlea, în valóre de 10,000 fl. v. a. s'a predatŭ singurŭ de sine tribunalului din Braşovŭ.

—x—

Alergarea de cai în Braşovŭ. — Favorisată de unŭ timpŭ frumosŭ — o raritate în véra acésta — alergarea de cai de Dumineca trecută, arangiată pe câmpia din Stupinile Braşovului, de către oficerii regimentului de husarĭ nr. 2, a întrunitŭ lume multă din tóte clasele societăţii. Tribunele erau îndesate de publicŭ. Locurile principale le ocupară damele în toalete elegante de véră. Juriulŭ a fostŭ compusŭ din d-nii: generalŭ comite Schoenfeld, colonelŭ comite Palffy, colonelŭ de Saffin, Loc.-colonelŭ de Fogarassy. Ca stewards au funcţiunatŭ: Căpitanii Beranek, Sprecher, Iungnikl şi locotenenţii Steiner-Göttl şi Römer. La cumpĕnă au statŭ: căpitanii Maschaner şi Hroch. Starterĭ: căp. Iaeger şi loc. Chrestels. In comitetŭ au fostŭ: colonelulŭ de Saffin, Majorulŭ Ballacs, căpit. Reimer şi Tomae, locot. Kornitz şi br. Gablenz şi sub-loc. Haas şi Kyd.

La 3 óre s'au începutŭ alergările. I. alergare pentru cai proprii, distanţă 2400 metri, 6 gardurĭ. Premiulŭ 1 l'a dobênditŭ sub-locot. Markovits cu murgulŭ »Deli", alŭ doilea: locot. Roemer cu roibulŭ „Dándy«. II. a urmatŭ apoi o alergare de vênătóre pentru husarĭ. III. Steeple-chase, distanţă 3200 metri, 8 piedecĭ nu mai înalte de 1 metru şi 2 metri late. Premiulŭ întâiu l'a câştigatŭ căpitanulŭ Hroch cu calulŭ sĕu suriu »Apafy«, alŭ doilea loc. Chrestels cu murgulŭ »Cylynder«. IV. Steeple-chase pentru suboficerĭ. V. Steeple-chase micŭ pentru cai proprii; distanţă 3200 metri, piedecĭ ca in Nr. III. Premiulŭ 1: loc. Chrestels cu iépa murgă a sub-loc. Greissing; alŭ doilea: căpit. Hroch cu murgulŭ sĕu Olaf. VI. mare Steeple-chase (cai proprii) distanţă 4000 metri, 10 piedecĭ, nu mai înalte de unŭ metru şi 3 metri late, Premiulŭ 1: loc. Kyd cu iépa sa murgă »Commencement« 78½ kgr. alŭ II-lea: loc. Calm cu iépa sură de 4 anĭ „Jeanne". — In cursulŭ alergărilorŭ a cântatŭ musica militară. Premiele au fostŭ date de damele regimentului, de colonel. de Saffin, de corpulŭ oficerilorŭ şi cele din urmă de către damele din împrejurime.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

PESTA, 22 Iuliu. — Erĭ a fostŭ omorîtŭ comerciantulŭ de ferŭ Hermann Löwenthal, care locuia în cerculŭ alŭ şéselea strada cavalerilorŭ. Adĭ diminéţă i s'a găsitŭ cadavrulŭ pe câmpulŭ ângerului. Ucigaşii au fostŭ descoperiţĭ în cursulŭ dilei şi se numescŭ Isidor Goldstein şi Franz Bogdan. Amêndoi au refusatŭ a mărturisi crima.

LONDRA, 22 Iuliu. — Cabinetulŭ Gladstone a demisionatŭ. Salisbury a fostŭ chematŭ la regina in Osborne.

SOFIA, 22 Iuliu — Amĕsuratŭ propunerei guvernului, Sobrania a însărcinatŭ pe comitetulŭ financiarŭ sĕ esamineze convenţiunea privitóre la construirea căii ferate Rusciucŭ-Varna. Prîn acésta se crede că s'a prevenitŭ unei eventuale crise ministeriale. Ministrulŭ justiţiei, care a demisionatŭ înainte cu cincĭ dile, s'a alăturatŭ la oposiţiune.

VIENA, 22 Iuliu. — Kalnoky a plecatŭ erĭ la Kissingen, unde se aştéptă şi ministrulŭ de esterne rusŭ Giers.

Dare de sémă şi mulţămită publică.

(Urmare).

Suma de 49 fl. 8 cr. patrudecĭ şi nouĕ florinĭ şi optŭ crucerĭ o predau la 30/6 1886 Domnului Nicolau Porea preotŭ în Basna, sĕ o împartă între nenorociţii Românĭ şi Ţiganĭ în părţĭ egale: Am primitŭ Nicolau Porea m. p., parochŭ gr. cat., înaintea mea Onoriu Tilea m. p., inginerŭ.

După încheierea listei au mai incursŭ dela următorii domnĭ: Ilie Giurgiu, conducĕtorulŭ mórei din Iclodŭ, 1 fl.; Ioanŭ Damianŭ, învĕţătorŭ în Iclodŭ, 20 cr.; Ionŭ Pĕcurariu, preotŭ în Tür, dela poporenii sĕi, 7 fl.

Decĭ eu colectaiu cu totulŭ cincĭ-decĭ şi şépte fl. şi douĕdecĭ şi optŭ crucerĭ valută austriacă. La 30 Iuniu a. c aveam 49 fl. 8 cr. adunaţĭ, cu care sumă merseiu la Basna spre a-i împărţi conformŭ apelului, dér fiindŭ ómenii la lucrulŭ lorŭ agronomicŭ pe câmpŭ, lăsaiu suma la d-lŭ parochŭ localŭ Nicolau Porea cu rugarea sĕ-o împarţă d-sa; ajunsŭ acasă îmĭ mai incurse suma de 8 fl. 20 cr., carea o espedaiu prin poştă totŭ susŭ numitului domnŭ parochŭ, ér d-sa împărţi toţĭ banii, precum se vede din consemnarea ce urméză:

(Va urma.)

DIVERSE.

Misterele Parisului. — Din Parisŭ se raportéză: In urma denunţărei unei vicontese, care perduse într'o nópte 55,000 francĭ, poliţia descoperi unŭ cuibŭ de jocŭ în cărţĭ în strada Pigalle, ce era visitatŭ numai de dame, fumândŭ şi bêndŭ hazardau colosalŭ nopţĭ întregĭ.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu**

Cursulŭ la bursa de Viena

din 20 Iulie st. n. 1886

Rentă de aurŭ 4%	105 75	Bonurĭ croato-slavone	105.20
Rentă de hârtiă 5%	94 75	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	100.—
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	154.40	Imprumutulŭ cu premiu ung.	122 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	100.80	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	125 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	128 50	Renta de hărtiă austriacă	85.20
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	119 55	Renta de arg. austr.	85 85
Bonurĭ rurale ungare	105.30	Renta de aurŭ austr.	118 75
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C5.20	Losurile din 1860	141 05
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	105.20	Acţiunile băncel austro-ungare	874 —
Bonurĭ cu cl. de sortare	105.10	Act. băncel de creditŭ ung.	285.25
Bonurĭ rurale transilvane	105 20	Act. băncel de creditŭ austr.	277.80
		Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.94
		Napoleon-d'orĭ	10.01
		Mărcĭ 100 împ. germ.	61.90
		Londra 10 Livres sterlinge	126.10

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 7 Iulie st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	93—	93—
Renta rom. amort. (5%)	96½	97¼
» convert. (6%)	87½	88—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	32—	33—
Credit fonc. rural (7%)	102—	102¼
» „ „ (5%)	85¾	86—
» » urban (7%)	98¾	99¼
» » » (6%)	90½	91¼
» » » (5%)	81½	82¼
Banca naţională a României 500 Lei	1000	1004
Ac. de asig. Dacia-Rom.	255	260
« » » Naţională	210	220
Aurŭ contra bilete de bancă	15.20	15.35
Bancnote austriace contra aurŭ.	2.02	2.—

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 21 Iulie st. n. 1886.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.62	Vênd.	8.64
Argint românesc	»	8.55	»	8.60
Napoleon-d'orĭ	»	9.97	»	10.—
Lire turcescĭ	»	11.27	»	11.30
Imperialĭ	»	10.26	»	10.29
Galbenĭ	»	5.88	»	5.92
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.—	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	122.—	»	123.—
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Nr. 4620/886.

PUBLICAŢIUNE.

Prin isbucnirea colerei asiatice în Fiume şi Triestŭ se ivescŭ şi pentru patria nóstră pericole, carĭ nu se potŭ trece cu vederea. Căpitănatulŭ orăşenescŭ se află prin urmare necesitatŭ, ca spre cea mai posibilă delăturare a ivirei acestei bóle în Braşovŭ, sĕ dispună următórele mĕsurĭ sanitare poliţiane:

I.

In tóte birturile şi ospetăriile au ca sĕ se cureţe umblătorile fundamentalŭ; înainte de curăţire însĕ au ca sĕ se desinficieze aceste umblătorĭ de cătră posesorii séu chiriaşii acestorŭ locale prin turnarea unei soluţiunĭ de 1 Chilo vitriolŭ de ferŭ şi 2 Chilo acidŭ carbolicŭ în 20 litre de apă. In localităţĭ mai micĭ şi case private are sĕ se efectueze acéstă desinfectare prin cantităţĭ corĕspundĕtóre şi mai micĭ din amintita soluţiune.

Desinfectarea nepremersă acestei curăţirĭ are sĕ o arăte anteprenorulŭ curăţirei umblătorilorŭ în fie-care casŭ singuraticŭ subscr. căpitănatŭ.

Grămădirea rĕmăşiţelorŭ din bucătăriă şi a altorŭ gunóie, carĭ contribue la infectarea aerului, este interdisă atâtŭ în curţile birturilorŭ câtŭ şi în casele private.

Umblătorile din curţile birturilorŭ şi ospĕtăriilorŭ au ca sĕ se cureţe celŭ puţinŭ totŭ la 4 — 5 Sĕptĕmânĭ; peste totŭ are sĕ se observe cea mai posibilă curăţenia a tuturorŭ locurilorŭ publice, uliţelorŭ, canalurilorŭ, umblătorilorŭ, dirilorŭ publice şi a caselorŭ private.

In acele curţĭ, unde există ciubare pentru urinŭ, are ca sĕ se presare loculŭ, împrejurulŭ ciubărului, în o estindere de ⅓ metru varŭ de gasŭ şi în fie-care a douĕ di are sĕ se dispună golirea ciubărului, pedepsindu-se la casŭ contrarŭ călcarea acestei disposiţiunĭ cu tótă stricteţa.

II.

Toţĭ pasagerii, carĭ sosescŭ în Braşovŭ, locuiéscă aceia în hotelurĭ, séu în case private, suntŭ de a se controla în privinţa sănĕtăţei şi fie-care casŭ de bólă, are sĕ se aducă îndată la cunoscinţă căpitănat. orăşenescŭ.

III.

Sĕ concede numai vinderea remediilorŭ nedefectuóse de nutremêntŭ şi bĕutură; póme necópte, zarzavaturĭ stricate şi putrede etc. suntŭ interdise de a se vinde.

Pentru ca amintitele disposiţiunĭ sĕ se pótă efectua cu tótă stricteţa, este fie-care locuitorŭ recercatŭ, ca, în interesulŭ binelui întregei populaţiunĭ, fie-care inconvenientŭ sĕ-lŭ arate celui mai de aprópe organŭ poliţianŭ.

Braşovŭ, în 19 Iuliu 1886.

Căpitănatulŭ orăşenescŭ.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	4.50	7.45	—
Predealŭ (	—	9.32	12.50	—
(	—		1.09	—
Timişŭ	—	9.56	1.40	—
Braşovŭ (	—	10 20	2.27	—
(	6.22	—	2.55	—
Feldióra	7.01	—	3.38	—
Apatia	7.33	—	4.17	—
Agostonfalva	8.01	—	4.47	—
Homorodŭ	8.45	—	5.42	—
Haşfaleu	10.10	—	7.37	—
Sighişóra (	10.29	—	8.01	—
(	10.39	—	8.21	—
Elisabetopole	11.19	—	9.05	—
Mediaşŭ	11.54	—	9 43	—
Copsa micĕ	12.12	—	10.02	—
			10.30	
Micăsasa	12.56	—	10.50	—
Blaşiu	1.30	—	11.29	—
Crăciunelŭ	1.45	—	11.47	—
Teiuşŭ	2.11	—	11.35	—
Aiudŭ	2.55	—	1 04	—
Vinţulŭ de susŭ	3.17	—	1.30	—
Uióra	3.24	—	1.39	—
Cucerdea	3.31	—	2 07	—
Ghirisŭ	4.09	—	3.0[illegible]	—
Apahida	5.36	—	5.08	—
Cluşiu (	5.56	—	5 35	—
(	6.16	—	—	8.00
Nedeşdu	6.37	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.53	—	—	8.59
Aghirişŭ	7.08	—	—	9.34
Stana	7.34	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.55	—	—	11.04
Ciucia	8.35	—	—	12 17
Bucia	8.53	—	—	12.47
Bratca	9.12	—	—	1.21
Rév	9.31	—	—	2.05
Mező-Telegd	10 06	—	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.25	—	—	3.39
Várad-Velinţe	10.35	—	—	3.55
Oradia-mare (	10.41	—	—	4.06
(	10.51	—	10.37	—
P. Ladány	12.37	—	1.45	—
Szolnok	2.58	—	5.34	8.22
Buda-pesta	6.00	—	10.05	10.30
Viena (	—	—	10.50	—
(	3.00	8.50	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenu de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	—	—	—	--
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	3.44	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	5.21	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	6.41	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	. .
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2 11	—
Mezö-Telegd	—	7.14	10.28	2.34	—
Rév	—	7.42	11.36	3.18	--
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	8.31	1.31	4.26	—
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriş	---	—	4.00	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeşdu	—	—	4.36	6.24	--
Cluşiu (	10.01	10.28	5.05	6.43	--
(	10 26	—	—	7.03	—
Apahida	10.52	—	—	7.26	—
Ghiriş	12.37	—	—	8.51	—
Cucerdea (	1 36	—	—	9.31	—
(	1.48	—	—	9.43	—
Uióra	1.57	—	—	9.51	—
Vinţulŭ de susŭ	2.06	—	—	9.58	—
Aiudŭ	2.46	—	—	10.24	—
Teiuşŭ	3.01	—	—	10.44	---
Crăciunelŭ	3.45	—	—	11.28	- -
Blaşŭ	4.06	—	—	11.44	—
Micăsasa	4.45	—	—	12.18	—
Copşa mic	5.05	—	—	12.36	--
Mediaşŭ	—	—	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	—	--	1.56	6.40
Sigişóra	—	—	—	2.34	7.20
Haşfaleu	—	—	—	3.02	8.01
Homorod	—	—	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	—	—	5.30	11.02
Apatia	—	—	—	6.03	11.37
Feldióra	—	—	—	6.35	12.14
Braşovŭ (	1.09	—	—	7.14	1.09
(	1.55	5.45	—	—	1.50
Timişŭ	2.53	6.22	—	—	2.48
Predealŭ (	3.28	6.47	—	—	3.23
(	—	—	—	—	4.56
Bucurescĭ	9.35	11.45	—	—	9.40

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.27
Vinţulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Şibotŭ	12.52	—	5.19
Orăştia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3.50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborşin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10 23
Paulişŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovaţŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok (	2.39	—	4 53
(	3.16	—	5.10
Budapesta	6.50	—	8.16
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenu de persóne	Trenu acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	—	—
Budapesta	8.05	—	8.00
Szolnok (	11.02	—	11.40
(	11.12	—	12.00
Aradŭ	3.37	—	5.25
Glogovaţŭ	4.13	—	6 19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulişŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bĕrzova	5.57	—	8.10
Soborşin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăştiă	10.10	—	12.24
Şibotŭ	10.34	—	12.53
Vinţulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiuşŭ	12.05	—	2.24

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenu de persóne
Aradŭ	6.00	—	8.18
Aradulŭ nou	6.23	—	8.32
Németh-Ságh	6.48	—	8.51
Vinga	7.19	—	9.07
Orczifalva	7.38	—	9.20
Merczifalva	7.56	—	9.32
Timişóra	8.42	—	10.09

Simeria (Piski) **Petroşenĭ**

	Trenu de persóne	Trenŭ omnibus	Trenu omnibus
Simeria	—	11.50	2.23
Streiu	—	12.27	3.00
Haţegŭ	—	1.19	3.49
Pui	—	2.10	4.40
Crivadia	—	2.57	5.28
Baniţa	—	3.35	6.07
Petroşenĭ	—	4.04	6.39

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.02	—	5.00
Merczifalva	6.40	—	5.50
Orczifalva	6.52	—	6.07
Vinga	—	—	6.32
Németh-Ságh	—	—	6.53
Aradulŭ nou	—	—	7.24
Aradŭ	—	—	7.40

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroşenĭ	6.49	9.33	—
Baniţa	7.27	10.14	—
Crivadia	8.06	10 54	—
Pui	8.50	11.37	—
Haţegŭ	9.31	12.17	—
Streiu	10.16	12.58	—
Simeria	10 53	1,35	—

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ.